

במסור, במי שמלשין לגויים על חבריו, וגורם על ידי זה שיגזלו ממנו את ממונו. האם גם כאן עשו רבנן תקנה, שישבע אותו אדם שהלשינו עליו, כמה ממון הפסיד לו המלשין על ידי הלשנתו, והמלשין ישלם לו את אותו הממון. **או לא?** (170)

הטמין שם, ובעל האש ישלם לו על כך. כפי שרבנן עשו תקנה דומה לנגזל, (168) שהוא נשבע כמה גזל ממנו הגזלן, והגזלן חייב לשלם לו את אותו הסכום. (169)

בעי אמימר: האם עשו תקנת "נגזל"

שאפילו הכי עשו בו תקנת נגזל. ובהשלמה כתב, שהמדליק בתוך של חבריו במזיד דינו כחשוד על השבועה. וכיון שבדרך כלל הוא מודה על הגדיש עצמו ששרפו, נמצא שהוא מודה במקצת, שהדין הוא בכל חשוד על השבועה, שהצד שכנגדו נשבע ונוטל, מדין "שכנגדו חשוד על השבועה". אבל במדליק בתוך שלו, שלא הזיק בידים, אלא שפשע, אינו חשוד על השבועה, ולכן צריכים לתקנת נגזל.

168. שנינו במסכת שבועות, בתחילת פרק שביעי: "כל הנשבעין שבתורה, נשבעין ולא משלמין. [כי מן התורה, יש רק שבועה לנתבע, כדי להיפטר מתשלום, אך אין שבועה מן התורה כדי ליטול ממון, כדכתיב]. ואלו נשבעין ונוטלין", שחכמים תקנו באופנים שונים שבועה לתובע שיוכל להישבע וליטול את מה שהוא תובע. ואחד מהם הוא שבועת הנגזל.

169. הקשה התוס' רבינו פרץ: בכל ברי ושמא, דקיימא לן שהמוציא מחבירו עליו הראיה, למה לא עשו שם תקנת נגזל, שישבע הטוען ברי, ויטול?

ותירץ, שלא עשו תקנת נגזל אלא רק בנזקי גופו, בדומה לנגזל, ולא בנזקי ממונו. ואשו נמי, כנזקי גופו הוא, לפי שאשו "משום חציו" היא נחשבת לחייבו.

170. וכגון שיש עדים שמסרו, ואיכד ממונו, אלא שאין יודעים כמה. רי"ף.

והמזיק טוען ברי לי שלא נשרף, נשבע על כך ופטור, משום שהוא אינו גזלן גמור [שאפילו בטענת ברי עשו תקנה לנגזל שישבע ויטול]. שאם לא כן, למה דיברה הגמרא בטמון דוקא, ואליבא דרבי יהודה. יאמרו בגלוי, ודברי הכל. וכל שכן בטמון לרבי יהודה.

והרשב"א חלק עליו, שאפילו בגלוי עשו תקנה. וכל שכן הוא, שאם האמינוהו לניזק בטמון, שהברי שלו אינו כל כך חזק, שאינו בטוח בעצמו לומר "כך וכך היה טמון בתוכו", שהרי המזיק אינו יכול להכחישו, כל שכן בגלוי, שהניזק מעיז ואומר "כך וכך היה טמון בתוכו, ואתה ידעת", שהברי שלו יותר חזק, וודאי הוא נאמן.

ומה שאמרו בגמרא בטמון ואליבא דרבי יהודה, היינו משום שרבותא הוא, שאפילו טענו שהיה שם ארנקי בגדיש שאין הדרך להטמינו, נשבע ונוטל.

וכן כתבו התוס' בד"ה לרבי יהודה, שהגמרא היתה יכולה לנקוט אפילו לרבנן, ובאופן שרבנן מודים שחייב בטמון, כגון במדליק בשל חבריו, ובדברים שדרכן להטמין. אלא להשמיענו רבותא, שאפילו בארנקי בגדיש עשו תקנת נגזל.

והר"י מלוניל כתב שבמדליק בתוך של חבריו פשיטא שעשו תקנת נגזל, דהיינו נגזל ממש, שהרי נכנס לתוך רשות חבריו שלא ברשות לבשל שם תבשילו והבעיר גדישו. אבל אליבא דרבי יהודה, שמדובר בהדליק בתוך שלו, הוה אמינא שלא עשו בו תקנת נגזל, שהרי אינו דומה לנגזל כי לא נכנס לתוך של חבריו. קמשמע לן